

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permisea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

SECȚIA A DOUA

CAUZA KECHKO ÎMPOTRIVA UCRAINEI

(Cererea nr. 63134/00)

Hotărâre

Strasbourg

8 noiembrie 2005

Definitivă

08/02/2006

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza Kechko împotriva Ucrainei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a doua), reunită într-o cameră compusă din A.B. BAKA, *președinte*, I. CABRAL BARRETO, R. TÜRMEŢEN, V. BUTKEVYCH, M. UGREKHELIDZE, E. FURA-SANDSTRÖM, D. JOČIENĖ, *judecători*, și S. DOLLÉ, *grefier de secție*,

După ce a deliberat în camera de consiliu, la 11 octombrie 2005,
pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 63134/00 îndreptată împotriva Ucrainei, prin care un resortisant al acestui stat, domnul Aleksandr Kechko („reclamantul”), a sesizat Curtea la 27 iunie 2000, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („convenția”).

2. Reclamantul a fost reprezentat de domnul S. V. Osyka, avocat în Donețk. Guvernul ucrainean („Guvernul”) a fost reprezentat de agentul guvernamental, doamnele V. Lutkovska și Z. Bortnovska.

3. Reclamantul a susținut că refuzul de a i se plăti beneficiile la care avea dreptul conform legii, pentru perioada 1997-1999, reprezenta o încălcare a dreptului său de proprietate.

4. Cauza a fost repartizată Secției a doua a Curții (art. 52 § 1 din Regulamentul Curții). În cadrul secției respective, camera competentă pentru examinarea cauzei (art. 27 § 1 din convenție) era formată în conformitate cu art. 26 § 1.

5. Prin hotărârea din 5 aprilie 2005, Curtea a declarat cererea admisibilă.

6. Atât reclamantul, cât și Guvernul au prezentat observații cu privire la fond (art. 59 § 1).

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

7. Reclamantul s-a născut în 1945 și locuiește în Donețk, Ucraina.

8. Reclamantul a lucrat ca profesor de limba engleză într-un liceu începând cu 1984.

9. La 23 martie 1996, Parlamentul Ucrainei a amendat Lege educației, în special cu privire la plata anumitor beneficii către profesori.

10. La 2 aprilie 1999, reclamantul a introdus o acțiune civilă la Judecătoria Leninsky din Donețk împotriva Departamentului Teritorial Leninsky pentru Educație pentru a solicita dreptul său la beneficiile respective. Reclamantul a susținut că avea o vechime în funcție mai mare de zece ani și avea, prin urmare, dreptul la o creștere salarială de 20 % de la 1 ianuarie 1997. Cu toate acestea, pârâtul nu i-a plătit creșterea salarială respectivă. De asemenea, a pretins că pârâtul nu i-a plătit stimulentele anuale pentru rezultate deosebite și pentru recreere. Pârâtul a declarat că sumele pretinse nu au putut fi plătite deoarece bugetul de stat pentru perioada 1997-1999 nu prevedea fonduri pentru asemenea cheltuieli.

11. La 5 octombrie 1999, instanța a admis parțial cererea reclamantului. Instanța a respins capătul de cerere al reclamantului privind stimulentele pentru rezultate deosebite, întrucât o astfel de plată necesită o evaluare a activității reclamantului care nu era de competența instanței. De asemenea, instanța a respins capătul de cerere al reclamantului pentru beneficii neplătite în 1997 și 1998 ca fiind prescris, în conformitate cu legislația privind conflictele de muncă. Instanța a respins și capătul de cerere al reclamantului pentru beneficii după 1 iunie 1999, întrucât acestea fuseseră suspendate prin Legea privind învățământul secundar, adoptată în mai 1999. Totuși, instanța a acordat reclamantului creșterea salarială pretinsă pentru perioada cuprinsă între 1 ianuarie și 1 iunie 1999.

12. Reclamantul a introdus apel împotriva acestei hotărâri în fața instanței regionale din Donețk.

13. La 4 noiembrie 1999, instanța regională a casat hotărârea pronunțată în primă instanță și a trimis cauza spre reexaminare. În special, instanța a observat că Legea privind învățământul secundar a intrat în vigoare la 23 iunie 1999; prin urmare, judecătoria a omis în mod eronat perioada cuprinsă între 1 și 23 iunie 1999.

14. La 24 februarie 2000, Judecătoria Leninsky din Donețk a respins cererea reclamantului. Instanța a constatat că, în temeiul clauzelor tranzitorii din legea privind învățământul secundar, dispoziția în baza căreia reclamantul avea dreptul la beneficii ar fi fost în vigoare doar de la 1 septembrie 2001. Astfel, la momentul examinării cererii, nu exista un temei juridic în acest sens.

15. La 30 martie 2000, instanța regională din Donețk a confirmat hotărârea pronunțată în primă instanță. Aceasta a observat că pretențiile reclamantului pentru perioadele anterioare adoptării legii privind învățământul secundar nu puteau fi satisfăcute, având în vedere că, la momentul examinării cauzei, dispozițiile relevante ale legii privind educația fuseseră suspendate de legea privind învățământul secundar. Hotărârea a rămas definitivă.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

16. La momentul respectiv, articolul 233 din Codul muncii ucrainean prevedea că angajații aveau posibilitatea de a introduce acțiuni cu privire la conflictele de muncă în termen de trei luni de la data la care au luat cunoștință sau la care ar fi trebuit să fi luat la cunoștință că le-au fost încălcate drepturile. Printr-o lege din 11 iulie 2001, acest articol a fost completat printr-o dispoziție care abroga termenele pentru litigii privind salariile restante.

17. Articolul 57 amendat din Legea privind educația din 1996 prevedea o creștere salarială de 20 % pentru profesorii care lucrau în sistemul educațional de peste zece ani. Același articol prevedea o plată anuală pentru recreere și un stimulent anual pentru rezultate deosebite.

Între 23 iunie 1999 și 1 septembrie 2001, aceste dispoziții au fost suspendate prin legea privind învățământul secundar menționată în continuare.

18. Articolul 43 alineatul (2) din Legea privind învățământul secundar din 13 mai 1999 prevedea că salariile și beneficiile profesorilor din liceele de stat și municipale urmau să fie plătite, în temeiul articolului 57 din Legea privind educația, din bugetul de stat al Ucrainei. Clauza tranzitorie a fostei legi menționa că articolul 43 urma să intre în vigoare la 1 septembrie 2001.

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 1 DIN PROTOCOLUL NR. 1

19. Reclamantul s-a plâns că refuzul de a i se plăti beneficiile la care avea dreptul conform legii, pentru perioada 1997-1999, reprezenta o încălcare a dreptului său de proprietate. Acesta a invocat art. 1 din Protocolul nr. 1 care prevede:

„Orice persoană fizică [...] are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.”

20. Guvernul a susținut că plângerea reclamantului nu se referea nici la un „bun existent”, nici la o „încredere legitimă”. De asemenea, acesta a susținut că nu exista nicio ingerință nejustificată în dreptul de proprietate al reclamantului, din moment ce instanțele naționale nu recunoscuseră dreptul reclamantului la o creștere salarială de 20 % sau la stimulente anuale, întrucât efectul dispoziției legislative relevante fusese suspendat. În plus, acesta a subliniat că exista un conflict între două legi – legea privind educația și legea privind bugetul de stat – pentru anul în cauză, dar dispozițiile celei din urmă prevalau, în calitate de *lex specialis*.

21. Reclamantul a contestat acest argument.

22. Curtea reiterează că prin conceptul de „bunuri” din prima parte a art. 1 din Protocolul nr. 1 se are în vedere un sens autonom, care nu este limitat la proprietatea de bunuri fizice, și este separat de clasificarea formală din legislația relevantă. Anumite alte drepturi și interese, de exemplu datorii, activele la constituire, pot fi, de asemenea, considerate „drepturi de proprietate” și, astfel, „bunuri” în sensul acestei dispoziții. Chestiunea care trebuie examinată este dacă circumstanțele cauzei, considerate în ansamblu, i-au conferit reclamantului dreptul la un interes material garantat la art. 1 din Protocolul nr. 1 [a se vedea *Broniowski împotriva Poloniei* (dec.) (GC), nr. 31443/96, pct. 98, CEDO 2002-X].

23. Curtea consideră că statul este cel care este în măsură să stabilească ce beneficii trebuie plătite angajaților săi din bugetul de stat. Statul poate dispune introducerea, suspendarea sau încetarea plății unor astfel de beneficii prin modificări legislative corespunzătoare. Totuși, atunci când o dispoziție legală este în vigoare și prevede plata anumitor beneficii, iar condițiile stipulate sunt respectate, autoritățile nu pot refuza în mod deliberat plata acestora atâta timp cât dispozițiile legale rămân în vigoare.

24. În prezenta cauză, dispozițiile care confereau reclamantului dreptul la o creștere salarială de 20 % și la anumite stimulente anuale au fost introduse în 1996 și suspendate ulterior, în iunie 1999. Pretențiile reclamantului cu privire la aceste beneficii ar trebui separate în două părți, iar Curtea le va examina individual.

A. Perioada anterioară datei de 1 ianuarie 1999 și perioada ulterioară datei de 23 iunie 1999

25. Curtea observă că deciziile instanțelor interne de a respinge pretențiile reclamantului privind beneficiile pentru aceste perioade erau întemeiate pe legislația internă. Curtea nu a putut examina pe fond pretențiile reclamantului privind beneficiile pentru perioada cuprinsă între 1997 și

1998 deoarece erau prescrise (a se vedea pct. 11 și 16). De asemenea, instanțele au respins pretențiile reclamantului pentru perioada ulterioară datei de 23 iunie 1999, întrucât dreptul său fusese suspendat prin legea privind învățământul secundar (a se vedea pct. 11 și 18). Curtea nu observă caracterul arbitrar al deciziilor instanțelor cu privire la aceste perioade. În consecință, nu a fost încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1 în ceea ce privește acest capăt de cerere.

B. Perioada cuprinsă între 1 ianuarie și 23 iunie 1999

26. Curtea observă că cererea reclamantului introdusă în fața autorităților interne cu privire la perioada cuprinsă între 1 ianuarie și 23 iunie 1999 se întemeia pe dispozițiile explicite și eficiente ale legislației interne la momentul respectiv (a se vedea supra, pct. 17). Creșterea salarială era plătită în funcție de o condiție unică, obiectivă - durata în care reclamantul a lucrat ca profesor. Din moment ce reclamantul a îndeplinit condiția privind vechimea de zece ani, se poate afirma că acesta avea o speranță legitimă, dacă nu un drept, de a primi plata în cauză. Totuși, plata unui stimulent pentru rezultate deosebite depindea de factori mai subiectivi și necesita efectuarea unei evaluări cu privire la activitatea reclamantului. Curtea nu acceptă argumentul Guvernului privind bugetul, întrucât o autoritate de stat nu poate invoca o lipsă de fonduri ca pretext pentru a nu-și îndeplini obligațiile (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Burdov împotriva Rusiei*, nr. 59498/00, pct. 35, CEDO 2002-III).

27. Curtea observă că, în timpul celei de-a doua examinări a cauzei, instanțele interne au aplicat retroactiv legea privind învățământul secundar în cazul acestei perioade. Curtea reiterează că legislația civilă care are un efect retroactiv nu este interzisă în mod explicit de convenție și ar putea fi justificată în anumite circumstanțe [a se vedea, *mutatis mutandis*, cererea nr. 8531/79, decizia Comisiei din 10 martie 1981, Decizii și rapoarte (DR) 23, p. 203-211]. Totuși, legea privind învățământul secundar nu conține, în sine, dispoziții retroactive și, prin urmare, Curtea nu înțelege motivele în temeiul cărora instanțele interne au aplicat această lege în cazul cererii reclamantului privind creșterea salarială de 20 % pentru perioada cuprinsă între 1 ianuarie și 23 iunie 1999. În concluzie, contestarea finală din partea autorităților interne a dreptului reclamantului la acest beneficiu pentru perioada în cauză apare ca fiind arbitrară și nefondată.

28. Prin urmare, a fost încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1 la convenție în ceea ce privește perioada cuprinsă între 1 ianuarie și 23 iunie 1999.

II. CU PRIVIRE LA APLICAREA ART. 41 DIN CONVENȚIE

29. Art. 41 din Convenție prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

30. Reclamantul a solicitat 5 000 UAH (echivalentul sumei de aproximativ 830 de euro – „EUR”) cu titlu de prejudiciu material, și 25 000 EUR cu titlu de prejudiciu moral.

31. Guvernul a susținut că reclamantul nu avea dreptul la nicio plată și că nu fusese prezentat niciun calcul precis al prejudiciului său material. În ceea ce privește prejudiciul moral, Guvernul a considerat că suma era exorbitantă, complet nejustificată și fără legătură cu plângerea.

32. Pronunțându-se în echitate, în conformitate cu art. 41 din convenție, Curtea consideră rezonabil să acorde reclamantului suma globală de 1 500 EUR pentru toate prejudiciile.

B. Cheltuieli de judecată

33. Reclamantul a solicitat 6 000 EUR și 240 UAH (aproximativ 38 EUR) pentru cheltuielile de judecată suportate în fața instanțelor interne și în procedurile introduse în temeiul convenției.

34. Guvernul a solicitat Curții să acorde reclamantului doar cheltuielile poștale care erau confirmate prin chitanțe. Acesta a susținut că celelalte pretenții erau nejustificate.

35. Curtea reiterează că, pentru rambursarea cheltuielilor de judecată, în temeiul art. 41, trebuie stabilit caracterul real, necesar și rezonabil al acestora cu scopul de a preveni sau de a obține reparație a chestiunii pentru care s-a constatat o încălcare a convenției [a se vedea, printre multe altele, *Nilsen și Johnsen împotriva Norvegiei* (GC), nr. 23118/93, pct. 62, CEDO 1999-VIII].

36. Curtea consideră că aceste cerințe nu au fost îndeplinite în totalitate în prezenta cauză. Totuși, este evident că reclamantul a suportat cheltuieli de judecată pentru procedura în fața Curții.

37. În speță, ținând seama de elementele pe care le deține și de criteriile menționate mai sus, Curtea consideră rezonabil să acorde reclamantului suma de 200 EUR pentru cheltuielile de judecată.

C. Dobânzi moratorii

38. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. Hotărăște că nu a fost încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1 în ceea ce privește perioada anterioară datei de 1 ianuarie 1999 și perioada ulterioară datei de 23 iunie 1999;

2. Hotărăște că a fost încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1 în ceea ce privește perioada cuprinsă între 1 ianuarie și 23 iunie 1999;

3. Hotărăște:

(a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data rămânerei definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din convenție, suma de 1 500 EUR (o mie cinci sute de euro) pentru prejudiciul material și moral, și suma de 200 EUR (două sute de euro) pentru cheltuielile de judecată;

(b) că sumele de mai sus trebuie convertite în moneda națională a statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit;

(c) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;

4. Respinge cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba engleză, apoi comunicată în scris, la 8 noiembrie 2005, în temeiul art. 77 § 2 și 3 din regulament.

S. Dollé
Grefier

A.B. Baka
Președinte